

Analiza wyników badań sondażowych NFSS (*New Family Structures Study*)

Marka Regnerus'a.

Ewa Slezkin, Wydział Psychologii SWPS

Badania sondażowe NFSS (*New Family Structures Study*) Marka Regnerus'a (Regnerus, 2012a;b;c), objęły losowo dobraną próbę 2,988 amerykańców i amerykańek w wieku 18-39 lat, pochodzących z ośmiu typów rodzin: **'stabilnych rodzin biologicznych'** (N=919), **'rodzin adopcyjnych'** (N=101), **'rodzin rozwiedzionych rodziców'** (N=116), **'rodzin przybranych'** (N=394), **'rodzin samotnie wychowujących rodziców'** (N=816), **'rodzin matek lesbijek'** (N=163), **'rodzin ojców gejów'** (N=73) oraz z **'innych rodzin'** (N=406).

Respondenci odpowiadali na serię pytań na temat 40 różnych aspektów ich społecznego i psychologicznego funkcjonowania w okresie dzieciństwa oraz w bieżącym życiu. Pytania te dotyczyły między innymi: doświadczenia bycia nękanym przez rówieśników w dzieciństwie; poziomu bliskości i przywiązania do rodziny pochodzenia oraz jakości bieżących relacji z innymi ważnymi osobami; stanu zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym deklarowanego poziomu ogólnego poczucia szczęścia, podjętych terapii, objawów depresyjnych i myśli samobójczych; częstości korzystania z różnego typu używek oraz częstości łamania prawa i bycia aresztowanym; orientacji i doświadczeń seksualnych, w tym także pytanie o bycie obiektem przemocy seksualnej.

W dyskusji wyników autor zestawiał dane pochodzące z pierwszej i najliczniejszej z wyodrębnionych w sondażu grup, składającej się z 919 respondentów wychowywanych w **'stabilnych rodzinach biologicznych'** z danymi pochodzącymi od próby 236 respondentów przez niego określanych jako dzieci **'rodziców jednopłciowych'** (*same-sex parents*) lub dzieci **'matek lesbijek'** i **'ojców gejów'** (*lesbian mothers and gay fathers*).

Do pierwszej z wymienionych grup kwalifikowali się wszyscy respondenci, którzy odpowiedzieli twierdząco na pytanie o to, czy od momentu narodzin do chwili osiągnięcia pełnoletniości lub wyprowadzenia się z domu byli wychowywani przez dwójkę biologicznych, w dalszym ciągu zamężnych heteroseksualnych rodziców (Regnerus 2012a). Można przypuszczać, że badani Ci stanowili grupę dosyć jednorodną pod względem trwałości struktury rodziny. Nie można oczywiście wykluczyć możliwości doświadczenia

przez nich jakichkolwiek zmian w stabilności bieżącej kompozycji rodziny, nie zostały im jednak postawione żadne pytania kontrolne dotyczące tych kwestii.

Pozostałym osobom badanym nie klasyfikującym się do pierwszej z wymienionych grup (N=2096) postawiono serię dalszych pytań dotyczących innych ewentualnych konfiguracji rodzinnych w których dorastali. Jednym z nich było pytanie o to, czy według respondenta kiedykolwiek od momentu jego narodzin do 18 r.ż. któreś z jego rodziców miało ‘romantyczną relację’ (*romantic relationship*) z osobą tej samej płci (Regnerus 2012c, str.3 – pytanie S7). Jeżeli według badanego matka miała ‘romantyczną relację’ z drugą kobietą, osoba ta określana była jako dziecko ‘matki lesbijki’, jeżeli ojciec badanego miał ‘romantyczną relację’ z drugim mężczyzną, osoba ta określana była wówczas jako dziecko ‘ojca geja’. Jeżeli badany deklarował iż oboje o b o j e rodziców miało ‘romantyczną relację’ z osobą tej samej płci, również klasyfikował się do drugiej kategorii - dziecka ‘ojca geja’. Regnerus (2012a) argumentuje tą decyzję faktem, iż grupa ‘ojców gejów’ jest najtrudniejsza do zlokalizowania w sposób losowy w populacji. Badani przypisani do dwóch powyżej zdefiniowanych grup, pytani byli dodatkowo o to, czy kiedykolwiek mieszkali z rodzicem w czasie gdy był on w ‘romantycznej relacji’ z osobą tej samej płci. Wszyscy respondenci nie pochodzący ze ‘stabilnych rodzin biologicznych’ pytani byli także o to czy biologiczni rodzice byli kiedykolwiek w związku małżeńskim ze sobą, a jeżeli tak to czy później rozwiedli się czy też pozostali w separacji, czy którykolwiek z rozwiedzionych lub nigdy nie zamężnych rodziców na jakimś etapie ponownie wyszedł za mąż za osobę z respondentem niespokrewnioną, czy którekolwiek z rodziców zmarło, a także czy respondent został adoptowany przez parę lub jedną osobę w przeciągu dwóch pierwszych lat życia. Niezależnie od odpowiedzi na powyższe pytania, wszyscy badani deklarujący, iż którekolwiek z rodziców miało związek z osobą tej samej płci przypisywani byli do kategorii dzieci ‘matek-lesbijek’ lub ‘ojców gejów’, **powiększając tym samym obie grupy o wszystkie osoby które pochodziły z rodzin nie charakteryzujących się stabilnością** (Regnerus, 2012c; za: Herek, 2014).

Przeprowadzone przez Regnerusa (Regnerus, 2012a;b) porównanie danych uzyskanych od grupy respondentów ze ‘stabilnych rodzin biologicznych’ do tych uzyskanych od dorosłych dzieci ‘matek-lesbijek’ i ‘ojców gejów’ (respondentów których układ rodzinny nie charakteryzował się taką stabilnością) wykazało istnienie wielu statystycznie istotnych różnic pomiędzy obiema grupami, co nie jest rzeczą zaskakującą. Według autora dorośli wychowywani przez rodziców mających kiedykolwiek ‘romantyczną relację’ z osobą tej samej płci (których układ rodzinny nie charakteryzował się stabilnością) znacznie gorzej

radzili sobie na różnych wymiarach społecznego i psychologicznego funkcjonowania: Dorosłe dzieci zarówno ‘matek lesbijek’ jak i ‘ojców gejów’ deklarowali problemy w bieżącej relacji romantycznej, a synowie i córki ‘ojców gejów’ gorzej oceniali jakość tej relacji. Respondenci z obu grup mieli niższy poziom wykształcenia, a dzieci ‘matek lesbijek’ były aktualnie bezrobotne i na zasiłku. Synowie i córki ‘matek lesbijek’ deklarowali częstsze korzystanie z używek takich jak papierosy czy marihuana. Respondenci z obu grup częściej byli aresztowani oraz przyznawali się do popełnienia bardziej poważnych wykroczeń wobec prawa. Dorosłe dzieci zarówno ‘matek lesbijek’ jak i ‘ojców gejów’ rzadziej identyfikowali się jako osoby w pełni heteroseksualnej orientacji. Dorosłe kobiety z obu typów rodzin deklarowały większą liczbę partnerek seksualnych (ale średnio tylko jedną w ciągu życia) i partnerów seksualnych (około czterech w ciągu życia). Mężczyźni w obu grupach mieli większą liczbę partnerów seksualnych. Dorosłe dzieci ‘matek lesbijek’ częściej w ostatnim czasie korzystały z pomocy terapeutycznej, a także osiągały gorsze wyniki na skali przywiązania-zależności. Respondenci z obu grup mieli większą skłonność do depresji, a dzieci ‘ojców gejów’ deklarowały większą skłonność do myśli samobójczych w okresie ostatniego roku. Dorośli z obu typów rodzin rzadziej określali swoje przywiązanie do rodziny pochodzenia jako bezpieczne i częściej mówili o negatywnym wpływie tejże rodziny. Najbardziej ‘alarmujące’ wyniki dotyczyły kwestii związanych z byciem ofiarą przemocy seksualnej. Większy procent dorosłych synów i córek zarówno ‘matek lesbijek’ jak i ‘ojców gejów’ deklarowało bycie kiedykolwiek fizycznie zmuszonym do jakiegoś rodzaju aktywności seksualnej wbrew swojej woli. W odróżnieniu jednak od badań innych badaczy podejmujący temat ewentualnej przemocy seksualnej doświadczanej przez dzieci rodziców nieheteroseksualnych (Gartrell, Bos, Goldberg, 2010), **w badaniu Regnerusa respondentom nie stawiano żadnych pytań dotyczących tego jaka osoba była źródłem przemocy seksualnej**, nie ma więc podstaw do zakładania iż był to któryś z rodziców, a nawet osoba z bliskiego otoczenia respondenta. Wśród dzieci ‘matek lesbijek’ pojawiła się także kolejna poważna różnica, mianowicie większa liczba badanych z tej grup deklarowała bycie kiedykolwiek dotykany lub zmuszonym do dotykania w seksualny sposób, czy bycie zmuszonym do stosunku seksualnego przez rodzica lub dorosłego opiekuna. **Również przy tym pytaniu nie zbierano danych szczegółowych dotyczących tego kim był agresor.** W przypadku określenia ‘opiekun’ trudno stwierdzić z jakiego kręgu ta osoba pochodziła, mógł to oczywiście być rodzic lub nie biologiczny członek rodziny, jednak mogła nim być także dowolna inna osoba z bliskiego otoczenia badanego, jak nauczyciel czy wychowawca.

Wyniki badań NFSS podważają wnioski płynące z wszystkich innych przeprowadzonych do dziś dzień projektów badawczych na temat rodzin osób nieheteroseksualnych, wykazujących, iż orientacja seksualna rodzica sama w sobie nie wpływa negatywnie na rozwój dzieci wychowywanych w tych rodzinach. Dokładniejsza jednak analiza różnych aspektów metodologii badań Regnerusa wykazuje, iż porównywane przez autora grupy różniły się nie tylko liczebnością uczestników, ale także zmiennymi charakteryzującymi obie grupy, oraz sposobem operacjonalizacji zasadniczych zmiennych w badaniu.

W odróżnieniu od badanych wychowanych w ‘stabilnych rodzinach biologicznych’, porównywane z nimi grupy dzieci ‘matek-lesbijek’ oraz ‘ojców gejów’ charakteryzowała ogromna różnorodność pod względem doświadczonych przez nich zmian w strukturze i poziomie trwałości rodziny, takich jak rozwód rodziców oraz ich ewentualne nowe związki, czy też utrata któregoś z rodziców w dzieciństwie. Obie grupy różnią się zasadniczo także pod względem okresu jaki respondenci spędzili w stabilnej rodzinie składającej się z dwójki rodziców. Wśród 175 dzieci ‘matek-lesbijek’, 85 badanych na jakimś etapie swojego życia (przed osiągnięciem pełnoletniości) mieszkało z matką i jej partnerką. Z tego 31 osób przez okres nie dłuższy niż jeden rok, 20 osób przez okres maksymalnie dwóch lat, 5 osób nie dłużej niż trzy lata, 8 osób nie dłużej niż cztery lata. Wśród 73 dzieci ‘ojców-gejów’ mniej niż 2% badanych na jakimś etapie swojego życia przed osiągnięciem pełnoletniości, mieszkało z ojcem i jego partnerem przez okres dłuższy niż 3 lata. Z całej próby respondentów natomiast, **jedynie dwie osoby badane mieszkały z dwójką rodziców (z matką oraz jej partnerką) przez cały okres pomiędzy 0-18 r.ż.** (Regnerus, 2012b). Wyjątkowo mała liczba respondentów, którzy kiedykolwiek mieszkali z parą rodziców tej samej płci uniemożliwia jakiegokolwiek istotne statystycznie porównania pomiędzy nimi a pozostałymi uczestnikami badania (Herek, 2014, str. 616).

Inną kwestią budzącą duże zastrzeżenia, jest sposób operacjonalizacji zmiennej jaką jest orientacja seksualna rodzica. Respondenci nie byli pytani wprost o ich przekonania dotyczące orientacji seksualnej rodziców, jedynymi wskaźnikami zmiennej były deklaracje osób badanych na temat tego czy według nich jedno lub oboje z rodziców miało ‘romantyczną relację’ z osobą tej samej płci. Trudno jednak stwierdzić jak trafne były przekonania osób dorosłych na temat życia intymnego ich rodziców oraz co badani rozumieją poprzez określenie ‘romantyczny’, termin bardzo trudny do zdefiniowania. Nie zebrano także danych bezpośrednio od samych rodziców, dotyczących takich wskaźników jak deklarowana

przez nich samych orientacja seksualna, historia relacji intymnych czy trwalszych relacji miłosnych (Herek, 2014).

Podsumowując, na podstawie danych zebranych w projekcie Regnerusa, trudno jest stwierdzić ile respondentów faktycznie posiadało rodziców o orientacji homoseksualnej, a tym bardziej ile z nich zostało przez takich rodziców wychowanych. Nie jest więc zasadne formułowanie na ich podstawie wniosków na temat wpływu orientacji seksualnej rodzica na rozwój dziecka i jego funkcjonowanie w życiu dorosłym. Jeżeli już, badanie Regnerusa potwierdza konkluzje płynące z licznych projektów badawczych na temat wpływu struktury rodziny i jej trwałości na rozwój psychiczny i społeczny dzieci. **Jeżeli weźmiemy przy tym pod uwagę dane zebrane w licznych badaniach dotyczących rodzicielstwa osób nieheteroseksualnych, najbardziej pozytywny wpływ na dobrostan psychiczny dziecka zdaje się mieć przede wszystkim posiadanie dwójki rodziców i stabilnej rodziny, niezależnie od tego jakiej orientacji seksualnej jest ojciec czy matka dziecka.**

Piśmiennictwo:

Gartrell, N., Bos, H. M. W. i Goldberg, N. (2010). Adolescents of the U.S. National Longitudinal Lesbian Family Study: Sexual orientation, sexual behavior, and sexual risk exposure. *Archives of Sexual Behavior*, 40, 1199-1209.

Herek, G. M. (2014). Evaluating the methodology of social science research on sexual orientation and parenting: A tale of three studies. *UC Davis Law Review*, 48(2).

Regnerus (2012a): How different are the adult children of parents who have same-sex relationships? Findings from the New Family Structures Study. *Social Science Research*, 41(4), 752–770.

Regnerus (2012b): Parental same-sex relationships, family instability, and subsequent life outcomes for adult children: Answering critics of the new family structures study with additional analyses. *Social Science Research*, 41(6), 1367–1377.

Regnerus (2012c): Regnerus, How Different, supra note 3, at 757; Mark D. Regnerus, NFSS Survey Questionnaire, UNIV. TEX. AUSTIN 1, 2 (2012), <http://www.prc.utexas.edu/nfss/documents/NFSS-Survey-Instrument.pdf> [hereinafter NFSS Survey].